

נוסטלגיה

אורי אלוני, מי שערך מגזינים בקבוצת אנשים ומחשבים בסוף שנות ה-2000, משווה את מה שהיה אז, למה שיש היום. המסקנות שלו חותכות וברורות

התפתחות מבורכת

התקופה שבה ערכתי מגזינים בבית אנשים ומחשבים בסוף שנות ה-2000, הייתה הפריחה האחרונה, שירת הברבור של העיתונות המודפסת. מאז נסגרו בהדרגה לא רק ירחוני היי-טק שהודפסו בארץ, אלא בכל העולם. כותרי ענק שליוו את התעשייה במשך עשרות שנים – התנדפו ונעלמו, וצצו בגרסת האינטרנט.

וזו התפתחות מבורכת. המדיה עדיין לא ייצבה את עצמה לגמרי לגבי המסלול החדש שלה, אבל גם זה קורה במהירות. הוצאות לאור ששלטו בעבר על עיתונים מעבדות בימים אלה פורמט שבו תצטרכו בעתיד לשלם עבור קריאת חדשות או חומר אחר באינטרנט – במקום השירות החינמי כיום. כמו בכלים שלובים, המצב יאזן את עצמו גם בתחום הזה.

פעם נהגנו לומר: נכון שאפשר לקרוא באינטרנט, אבל אין כמו התחושה לשבת ליד שולחן, או להתרווח בכורסה, ולדפדף בעיתון. אז אמרנו. גם פה מתרחש מהפך גדול, בעיקר בזכות מחשבי הטאבלט. האי-פדים מחזירים לנו יותר ויותר את תחושת הדפדוף, שהייתה כל כך חסרה לנו. לדור המבוגר קשה לאמץ את השינוי, אבל הדור הצעיר חי אותו כאילו כך היו הדברים מאז ומעולם. ילדי בית הספר כבר מניחים על השולחן טאבלטים במקום ספרים, והם יכולים להתחבר לאינטרנט בכיתת הלימוד, דבר שמזניק את אפשרויות רכישת הידע – בשנות דור.

אז צאו מהנוסטלגיה וחזרו למציאות. זוהי מציאות מלהיבה יותר מכל מה שהיה לפניה.

ושינתה ומשנה סדרי עולם. וכאן אני מגיע אל המדיה שבה אנו עוסקים: העיתונות. ממש לנגד עינינו עוברת העיתונות מהפך היסטורי – מדפוס ונייר - לאינטרנט. לפני כעשרים שנה הייתי נוכח בהרצאה של אחד מחוזי העתיד, והוא אמר בפשטות: אנו מתקרבים במהירות ליום שבו נפסיק לנייד אטומים, וננייד ביטים.

ההיסטוריה של העולם

מכירה עידנים רבים:

עידן האבן, עידן הברזל,

עידן נחושת, עידן

התעשייה, עידן האטום

ועידן החלל. לעידן שבו

אנו חיים כיום, יש שם

אחד: עידן התקשורת

והנה זה קורה ממש עכשיו. במקום ללכת לחנות ולקנות, למשל, תקליט (שזה אטומים) או ספר (שזה אטומים) אנחנו פשוט מורידים אותם בביטים דרך הרשת. התקליטים העגולים כפי שהכרנו אותם, ספרי הנייר כפי שהכרנו אותם – הולכים ונעלמים מהמדפים, ועוברים להשתכן בשרתים. וזה קורה גם בעיתונות (לפחות היומית). פעם נהוג היה לומר: אין דבר ישן יותר מעיתון של אתמול. היום ברור לכל ילד שאין דבר יותר ישן מעיתון של היום. משום שהעיתון של היום הודפס אתמול, והבוקר יש כבר ידיעות טריות באתרי האינטרנט.

ח, כמה חמים ונעים להצטנף מתחת לשמיכת הנוסטלגיה. אה, היו ימים. זה לא מה שקורה היום. איפה, איפה הם הימים ההם? למה היינו צריכים את כל הקדמה הזאת?...

ובכן, שטות אחת גמורה! נוסטלגיה היא אולי דבר שמחמם את הלב ואת הנפש – אבל היא בהחלט לא דבר פרקטי. כלומר: האם באמת הייתם רוצים לחזור היום לפתיליית המטבח, לארגז הקרח, לדוד החימום על פחמי עץ, לחלב בכדים, לרדיו המנורות, ולאוטובוסים של שנות החמישים?

בוודאי שלא. כי חוק אקסיומטי קובע: אף אחד מהדברים שהיו פעם ונעלמו – לא עולה על התחליף שבא במקומו. שכן אלמלא היה התחליף עדיף על הגרסה הישנה, הוא לא היה מחליף אותה (ואני בכוונה לא נכנס לגאווה הלאומית של פעם, לפטריוטיות, לחלוציות וכדומה. זה נושא למאמר אחר).

אנחנו בעידן התקשורת

ההיסטוריה של העולם מכירה עידנים רבים: עידן האבן, עידן הברזל, עידן נחושת, עידן התעשייה, עידן האטום ועידן החלל. לעידן שבו אנו חיים כיום, יש שם אחד: עידן התקשורת. אנו חיים בבועה של תקשורת. האינטרנט היא תקשורת. הטלפון הסלולארי הוא תקשורת. הכספומט הוא תקשורת. תשלום עבור חנייה הוא תקשורת (באמצעות הטלפון). זוהי תקשורת שעומדת לרשות כל אחד, והיא כמעט בחינם. תקשורת הייתה גם פעם. מאז המצאת הדפוס, דרך המצאת הטלגרף, הטלפון והרדיו. אולם התקשורת הדיגיטלית של היום – פרצה כל גבול